

Mark- och Miljödomstolen

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
LI2023/03629

Yttrande över betänkandet En enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande (SOU 2023:72)

Sammanfattning

Mark- och miljödomstolen konstaterar inledningsvis att det är positivt att de otydligheter som finns vad gäller regler för vattenfrågor vid planläggning och byggande lyfts och har blivit föremål för utredning.

Mark- och miljödomstolen ifrågasätter dock om de ändringar som föreslås i 5 kap. miljöbalken och vattenförvaltningsförordningen omfattas av utredningsdirektiven. Mot denna bakgrund, med hänsyn till de långtgående ändringar som föreslås och då det är domstolens bedömning att de kommer att ha vidare konsekvenser för rättstillämpningen än vad som hanteras i utredningen, har domstolen haft svårt att bedöma och yttra sig över de förslag som lämnas, särskilt vad gäller bestämmelser om miljö kvalitet för vatten. Domstolen kan därför varken tillstyrka eller avstyrka dessa förslag.

Domstolen tillstyrker dock förslagen vad gäller förenklade och förtydligande bestämmelser om dagvattenhantering, dricksvattenförsörjning och krav på hushållning med vatten och skydd av vattenområden. Domstolen tillstyrker också de föreslagna legaldefinitionerna av dagvatten och dagvattenhantering i plan- och bygglagen samt lagen om allmänna vattentjänster.

Domstolen vill understryka vikten av att det finns tydliga regler för överklagande av förelägganden.

Förslag avseende förändringar i plan- och bygglagen

Föreslagna 2 kap. 10 §

Mark- och miljödomstolen ifrågasätter om tillämpligheten ska begränsas till planläggning och till de föreslagna bestämmelserna i miljöbalken.

Föreslagna 3 kap. 4 §

I 3 kap. 4 § andra stycket PBL föreslås att det av översiktsplanen ska framgå hur kommunen anser att hänsyn *har tagits* till bestämmelserna om miljökvalitet i 5 kap. miljöbalken, i stället för hur kommunen anser att miljökvalitetsnormerna ska följas. Översiktsplanen ska ge bland annat ge vägledning för beslut om hur markområden ska användas och miljön utvecklas (jfr 3 kap. 2 § PBL). Mot den bakgrunden ifrågasätter domstolen om inte den föreslagna bestämmelsen i 3 kap. 4 § bör formuleras så att det framgår att det som avses är hur hänsyn *ska tas*.

Förslag avseende förändringar i miljöbalken m.m.

Övergripande synpunkter

Domstolens uppfattning är att de föreslagna förändringarna i 5 kap. miljöbalken och vattenförvaltningsförordningen, såsom förändringar i begreppen rörande miljökvalitetsnormer, införande av nya begrepp som blandningszoner, införande nya undantag, förändringar av formuleringar avseende kostnader avseende fastställande av miljökvalitetsnormer m.m. är långtgående ändringar.

Domstolens bedömning är att konsekvenserna av dessa förändringar inte är analyserade på ett tillräckligt sätt för domstolarna, andra prövningsmyndigheter eller för verksamhetsutövare. Detta eftersom konsekvensanalysen utgår från och, för domstolarnas del, begränsas till planprocessens perspektiv och inte omfattar hur förändringarna kommer påverka annan vattenverksamhet.

I utredningen görs omfattande analyser av implementeringen av EU-rätten avseende vattendirektivet och tolkning av EU-domstolens utfall avseende dessa frågor. Analyserna ligger till grund för de föreslagna förändringarna som nämns ovan. Domstolens uppfattning är att sådana analyser och efterföljande förslag på förändringar avseende implementering och genomförande av svensk vattenförvaltning i stället bör ske genom en större översyn av just denna fråga och inte genom en utredning avseende planläggning och byggande.

Förslag avseende lagen om allmänna vattentjänster

Föreslagna 22 a §

Såsom utredningen påpekar innebär bestämmelsen ett ingrepp i egendomsskyddet. Domstolen instämmer i bedömningen att det kan vara ett angeläget allmänintresse som kan motivera ett sådant ingrepp men det bör tydliggöras dels när behoven är sådana, dels när det oskäligt inskränker fastighetsägarens rätt till användning av den allmänna vattenanläggningen. Eftersom detta kan innebära tolkningssvårigheter bör motiven närmare beskriva begreppen.

Domstolen tillstyrker förslaget att ett föreläggande enligt föreslagna 22 a § bör kunna överklagas till mark- och miljödomstol. Det bör övervägas om inte en bestämmelse med det innehållet bör införas då det inte är helt klart att det täcks av nuvarande reglering i 53 § lagen om allmänna vattentjänster (jfr prop. 2005/06:78 s. 109 och prop. 2015/16:11 s. 38).

I yttrandet har rådmannen Åsa Ärlebrant, tekniska råden Marie Adolfsson och Ragnar Asklund samt notarien Ronja Österud deltagit.